

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. IV. Vtru[m] obligatio justitiæ obstet libertati Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

quasi castrensius dominium competit, imò & peculii adventitii, ejus filius est dominus directus, licet usufructus & administratio sit penes patrem. Sicut ergo in his esse subinde potest patris ad filium, & domini ad servum iustitia, ita cum creatura rationalis habeat rerum quarundam dominium, nempe meritorum suorum, & gloriae, eaque possideat tanquam verè sua, quidni inter ipsam & Deum pactum possit iustitiae intercedere.

VIII.
Deus nullà lege externà obligari potest, sed solum ex internà sua voluntatis rectitudine.

Arguunt septimò: Si iustitiae obligatio cadere in Deum possit, ex aliqua iustitiae lege proveniat necesse est; Deus autem capax legis non est, ut ipso naturæ lumine est manifestum. Respondetur, obligationem hanc Deo, non à lege aliqua extrinsecà provenire, sed ab intrinsecà suæ voluntatis rectitudine, quæ per se ad honestum est determinata; sicut ab eadem intrinsecà rectitudine oritur debitum veritatis, ut nimirum quandocunque loquitur, hoc autem non à lege extrinsecà habet Deus, sed à seipso, & ab intrinsecò.

SECTIO QUARTA.

Vtrum obligatio Iustitiae obstet libertati Dei.

I.
Negant aliqui Iustitiam, quòd Dei libertatem minuat.

RECENTIORES aliqui non indocti, hoc nomine Iustitiae obligationem Deo denegandam asserunt, quòd scilicet ejus libertatem minuat: si enim, inquirunt, teneatur primum hominibus ob merita largiri, multum ipsi decedit de perfectissimà libertate, & dispositione rerum; malè ergò dignitati Dei cõsultit, quisquis in eo astringit iustitiam.

II.
Ius hominis ad Deum, duobus modis sumi potest.

Notandum, duobus modis sumi posse jus illud quòd homini erga Deum, in sententià iustitiam in eo statuente, tribuitur. Primò itaque dici potest, esse aliquid, creatum partim, partim increatum, & situm esse in promissione Dei, quæ se obligat ad dandam gloriam, non nudè, hoc enim esset fidelitatis, sed sub conditione onerosà, operis scilicet expleti, seu positis meritis, ita ut adæquatè in utroque consistat: & hæc, ut postea dicemus, est propriissima juris huius acceptio, juxta quam, ut existimo, & præfens difficultas, & aliæ omnes contra Dei ad hominem iustitiam proponi solitæ, facillè solvuntur.

III.
Ius istud in homine non obstat libertati Dei.

Vasquez itaque & alii negantes Dei ad hominem iustitiam, urgent maximè argumentum num. primo propositum; si nimirum Deus se hominibus hoc pacto ex iustitià obstringat, imminutum iri ejus libertatem: posita enim hac in Deo iustitià, non potest non dare primum; ergo hac in parte non est liber, sed ad gloriam iustis dandam necessitatus.

IV.
Non magis Dei libertatem laedit sententia tribuens, quàm negat ei iustitiam.

Sed contrà: idem enim quoad hoc affirmat utraque sententia, Deum scilicet factà promissione, & opere expleto, positis scilicet meritis, non posse iustis negare gloriam; tota autem inter has sententias differentia est, quòd prima hanc vocet obligationem fidelitatis, secunda iustitiae. Hæc ergo lis est tantum de modo loquendi, cum reipsà idem dicant utriusque sententia Auctores, Deum scilicet ex vi suæ promissionis & operis expleti, teneri hoc modo pactam, seu promissam dare, nec magis in illius potestate est, ut hoc non præstet, quàm ut non sit Deus.

V.
Deus ex vi juris in homine, non necessitatur adæquatè ab extrinsecò.

In sententià ergo hoc modo statuente in Deo iustitiam, dicenteque cum ex jure hominum illis obstringi, non necessitatur Deus adæquatè ab aliquo extrinsecò: quod autem partim ab extrinsecò necessitatur, nec negant, nec negare possunt ad-

versarii; quando enim promittit aliquid sub conditione onerosà, ut coronam gloriae si quis certaverit, secundum ipsos necessitatur Deus ad coronam illam seu primum dandum, non ex vi solius promissionis: hæc enim tantum est conditionata, si nimirum quis certaverit: unde nisi posito certamine & opere expleto, non obligat; ergo propter utrumque simul, opus scilicet & promissionem, tenetur Deus dare primum; ergo ad operandum ad extra necessitari partialiter potest à re creatà, & aliquo ex extrinsecò.

Potest Deus partialiter necessitari ab aliquo extrinsecò.

Si itaque jus istud hominis erga Deum consistat in hoc complexo, promissione scilicet Dei, & opere expleto, nulla major vis divinæ libertati inferitur in unà sententià quàm in alterà, ut constat. Jam verò jus hoc in his duobus adæquatè situm esse, videtur clarum: in humanis siquidem jus unius hominis erga alium (ut scilicet alicui primum seu merces ex iustitià debeatur) hæc duo, & nihil aliud includit: ipso facto enim quòd quis cum alio pacifatur, si labore in ejus vinea, tale se ei operæ & laboris pretium, seu tantum pecuniæ daturum, ipso facto, inquam, quòd opus illud expleat, seu ponat laborem, tenetur alter ex iustitià mercedem ei solvere, postulante hoc ejus jure, quòd nihil planè aliud est quàm pactum in conducente, & opus positum, seu labor in conducto: ergo similiter, ut Deus homini obligetur ex iustitià, aliud nihil requiritur præter pactum ex parte Dei, de dandà gloriae si quis certaverit, & certamen ex parte hominis positum; sed utraque sententia hæc duo admittit; ergo utraque parem in Deo statuit in agendo necessitatem, imò & æqualiter in eum inducit obligationem iustitiae. Qua de re postea redibit sermo.

VI.
Offenditur jus hominis erga Deum aliud nihil esse præter promissionem & opus expletum.

Addo ulterius, etiam si jus quod homo habet erga Deum, esset aliquid adæquatè Deo extrinsecum, nil tamen in eo quoad hoc esse incommodi: quid enim magis obstat Deum, posita prius voluntate aliqua suà liberà, ad operandum necessitari à re morali, quàm à physica; Deum autem, posita una re physica, necessitari ad producendam aliam, communis est Philosophorum sententia: sic enim posito quòd velit Deus modum aliquem producere, unionem scilicet inter animam & corpus, vel ubicationem Angelicam, debet Angelum, materiam item & animam, quarum illa est unio, producere, idque tantà necessitate, ut nec divinitus possit contrarium. Item productà re aliqua, debet Deus illius intuitu producere, eique adungere ubicationem & durationem, cum juxta plurimos ex adversariis, non possit res esse & nullibi esse. Idem est de actu vero, respectu sui objecti, in sententià statuente veritatem actibus intrinsecam: & de visione similiter intuitiva, respectu objecti existentis in multorum sententia. E contrà etiam destructa re, debet omnes rei illius modos destruere; ergo non est novum, ut Deus, posita prius aliqua sua voluntate libera, necessitetur à re physica ad aliquid aliud producendum; quid ergo vetet, eum à re morali, seu jure hominis, aut Angeli, necessitari etiam hoc modo ad agendum? Certè libertati ejus & dominio non magis in uno casu derogatur, quàm in alio.

Præbatur exemplum ab humana deducta.

VII.
Non repugnat, cum aliquo modo necessitari ad operandum.

Deus, producta actione destructa, debet producere Angelum, & hoc destructum destruat.

Præterea, non magis obstat libertati Dei non posse producere aliquid prohibito, quàm non posse pro libito aliquid destruere; libertas siquidem est indifferentia ad utramque partem contradictionis: sed multi, etiam ex iis qui acerrimi sunt in impugnatione hoc jure hominis erga Deum, affirmant non potuisse illum creaturam ullam ab aeterno producere: quid mirum ergo, si, posito pacto, non possit Deus

VIII.
Non obstat libertati Dei non posse aliquid pro libito producere, ergo nec non posse pro libito destruere.

rem

Deus producat durationem indivisibilem, non potest eam prohibere.

rem aliquam per certum tempus destruere, cum iuxta adversarios nihil omnino poterit per aternitatem a parte ante producere; viderint ergo ipsi utrum ex his duobus magis obset libertati. Huc accedit, admittere multos durationem indivisibilem, seu quae durare petat per horam, diem, annum &c. quod expressè tenet P. Arriaga Disp. 15. Phys. sect. 2. num. 64. quam proinde durationem, posito quòd velit eam Deus producere, non potest nisi post diem, horam &c. à primo productionis instante destruere; potest ergo Deus, supposita prius voluntate aliquà suà liberà, necessitari à re physica ad agendum, ergo & necessitari poterit à re morali. Plura hac de re dicentur infra, sect. septimà.

SECTIO QUINTA.

Vera opinio de Iustitia Dei ad hominem.

Nullum in Deo arguit imperfectionem iustitiam ad hominem.

I. SECUNDA itaque, & vera sententia affirmat, non solum nullam in Deo imperfectionem arguere verum & formalem conceptum iustitiae erga creaturam rationalem, sed magnam etiam in eo ponere perfectionem, unumque esse ex praecipuis ejus attributis: ita Suarez To. 1. in 3. p. d. 4. sect. 5. & lib. 12. de Gratia, cap. 30. & alibi saepe, omnium autem acerrimè in Opusc. de Iustitia Dei, ubi ait, quòd divinam Iustitiam magnà verborum exaggeratione à quibusdam recentioribus liberius impugnari cereret, hunc se laborem suscipere, ut pro ipsius Dei, & Christi Domini, & meritum nostrorum iustitià respondeat. Idem docet Valentia hic, q. 25. pu. 1. Albertinus in Primo Principio Philosophico, Coroll. 18. dub. 3. Tan. Tom. 4. d. 1. q. 2. dub. 5. & 6. Regula 3. p. q. 1. art. 2. disp. 20. §. 2. Granado l. p. Tract. 7. disp. 4. sect. 2. Bellarmin. lib. 5. de Instit. cap. 18. Raynaud. in Theol. Naturali, Disp. 8. q. 2. art. 5. Praepositus 3. p. q. 1. art. 2. dub. 4. Gamachaus 1. p. q. 21. Arriaga 1. p. Disp. 31. & alii.

Docet aperte S. Thomas dari iustitiam Deo ad hominem.

II. Hanc etiam sententiam, quicquid dicant adversarii, satis aperte docet S. Thomas: licet enim negat Iustitiam, prout contrahitur ad humanam, & includit imperfectionem, esse in Deo, sicut eodem modo negat in Deo esse liberalitatem, imò & prudentiam, cum in hominibus consultationem importet: has tamen virtutes universaliore esse ait extensionis, & sub hac ratione, inquit, in Deo reperuntur, ut constat ex testimonio ipsius, 1. contra Gentes, cap. 93. num. 7. supra, sect. 2. num. 4. relato, ubi expressè asserit Iustitiam, licet prout in commerciis & commutationibus versatur, spectet ad homines, in se tamen esse cuiuslibet intellectum habentis.

Eodem modo negare quis posset Deo misericordiam, ac iustitiam.

III. Eodem etiam modo quo Iustitiam, posset quis negare Deo misericordiam, quae, ut in hominibus reperitur, compassionem quandam & tristitiam importat: Unde, ut ait P. Granado hic q. 21. Tract. 7. Disp. 7. num. 1. iuxta etymologiam nominis, misericors est quasi habens miserum cor, seu compassione ob malum alterius afflictum, quod in Deum, ut constat, cadere non potest. Prout tamen universalis sumitur misericordia, pro voluntate scilicet sublevandi miseriam, seu actu quo quis alteri conferre vult bonum, quo indiget, propriissimè Deo congruit. Hoc etiam, & nihil aliud voluit antiqui Theologi, dum ex his virtutibus aliquas Deo denegant.

Quo sensu antiqui Theologi virtutes aliquas negant Deo.

IV. Deinde S. Thomas 1. 2. q. 114. a. 3. in argumento Sed contra, expressè ait, vitam aeternam reddi à R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. 1.

Deo secundum iustum iudicium, & secundum iudicium iustitiae, ad quam rem asserit verba illa ad Timoth. 4. In reliquo reposita est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus Iudex. Item Lect. 2. in hunc locum Apostoli, sic habet: Corona iustitiae dicitur, quam Deus ex sua iustitia reddet. Sed contra, quia vita aeterna ex gratia datur. Respondeo, quòd est tibi gratia, quantum ad radicem merendi, iustitia est quantum ad actum qui procedit à voluntate. Lektionem etiam 3. in cap. 6. ad Hebræos, ait S. Doctor, meritum condigni inniti iustitiae. Et ut plura hac de re non addam, nullum omnino video testimonium S. Thomae, ubi tam clarè loquitur pro contrarià sententià, atque in his, & aliis multis loquitur pro nostrà.

Viterius ostenditur, S. Thomam admittere iustitiam Dei ad hominem.

Vita aeterna, & ex gratia est. & ex iustitia.

Dari itaque in Deo veram & propriam Iustitiam, probatur primò ex Scripturà, in qua nihil frequentius quàm Iustitiam in Deo reperiri. Hoc imprimis ostendit locus ille Apostoli ad Timoth. 4. proxime citatus: *Reposita est mihi corona iustitiae, &c.* ad quem locum S. Bernardus in fine tractatus de Libero arbit. Promissa, inquit, ex misericordia, ex iustitia solvenda. Consonat locus alius ejusdè Apostoli ad Heb. 6. v. 10. *Non est injustus Deus, ut obliviscatur operis vestri, &c.* ac proinde injustus & injuriosus esset Deus iuxta S. Paulum, si oblivisceretur, & praemium nobis debitum non solveret. In quae verba S. Augustinus lib. de Nat. & Gratia, c. 2. *Non est, inquit, injustus Deus, ut justos fraudet mercede iustitiae.* Praeterea Luc. 6. v. 20. dicitur, *Beati pauperes, quia vestrum est regnum Dei.* & Matthaei 5. v. 10. *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum;* ad nihil autem magis proprie jus habemus, quàm quod nostrum est. Item ad Rom. 4. v. 4. *Ei autem qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum.* Deinde, gloria vocatur merces, bravium, depositum, stipendium, &c. quae omnia sonant debitum iustitiae. Christus etiam in parabolà operariorum Matth. 20. dicit, *Tolle quod tuum est: quod aperte ostendit, eum, jus ad mercedem illam habuisse.* Quae sane, & alia plurima, hic brevitate causà omissa, tam clara sunt ad jus in hominibus, iustitiam in Deo astruendam, ut sine manifestà vi sacris Scripturis, ac Patrum testimoniis illatà, de metaphoricà scilicet, & latè quadam iustitià, explicari non possint. De mente autem Patrum, plura dicentur infra, Sect. 8.

V. Varii Scripturae loci ostendunt, dari in Deo veram & propriam iustitiam.

Esse injustus Deus, ut justos fraudet mercede iustitiae.

Gloria dicitur merces, bravium, depositum, stipendium, &c.

Ratio denique à priori est: in meritis enim nostris respectu praemii, seu gloriae, totum intervenit, quòd ad verum & proprium juris ac iustitiae conceptum requiritur, & nihil involvit imperfectionis; ergo non est cur iustitiam Deo negemus, praesertim cum tot Scripturae locis, ac testimoniis Patrum, ut vidimus, hoc firmatum sit, quae omnia ad improprios & metaphoricos sensus detorquere fas non est, & unum ex praecipuis Dei attributis tollere: antecedens quoad primam partem probatur; ad jus enim & iustitiam iuxta S. Thomam & Theologos, ac Jurisperitos, aliud non requiritur, quàm ut sit tantum pro tanto firmatum, ut ostensum est Sect. precedente, praecipue num. 2. & 6. sed hoc tantum pro tanto, condignitas scilicet operum cum praemio, ut omnes fatentur, item est pacto firmatum. Deus enim benè operantibus aeternam vitam promittit; ergo nihil ad conceptum juris in homine, & Iustitiae in Deo desideratur; ergo datur in Deo vera & propria Iustitia erga creaturam rationalem, quae nihil aliud est, nisi rectitudo intrinseca divinae voluntatis ad dandam mercedem promissam, tali vel tali opere expleto.

VI. In meritis nostris respectu praemii, totum intervenerit, quòd ad veram iustitiam requiritur.

Hic intervenit tantum pro tanto, pacto firmatum.